

1.	ÚVOD	9
1.1.	Vymezení pojmů	9
1.2.	Význam mikroorganismů v přírodě a v průmyslu	10
1.3.	Rozdělení mikrobiologie a její vztah k ostatním vědám	11
1.4.	Mikrobiologické názvosloví a taxonomie mikroorganismů	13
1.5.	Rozdělení mikroorganismů podle fyziologických vlastností	15
2.	MORFOLOGIE, CYTOLOGIE A ZPŮSOBY ROZMNOŽOVÁNÍ MIKROORGANISMŮ ..	20
2.1.	Základní struktura mikrobiálních buněk	20
2.2.	Bakterie	22
2.2.1.	Morfologie bakterií	22
2.2.2.	Struktura bakteriálních buněk a funkce jednotlivých struktur	23
2.2.2.1.	Buněčná stěna bakterií	23
2.2.2.2.	Cytoplazmatická membrána bakterií	25
2.2.2.3.	Cytoplazma bakterií	26
2.2.2.4.	Jaderný materiál bakterií a jeho funkce	26
2.2.2.5.	Plazmidy a jejich význam	28
2.2.2.6.	Orgány pohybu u bakterií	28
2.2.2.7.	Slizovitý obal bakterií	30
2.2.3.	Rozmnožování bakterií	30
2.2.4.	Parasexuální cyklus u bakterií	32
2.2.5.	Konjugace u streptomycet	33
2.2.6.	Spory bakterií	34
2.2.6.1.	Průběh sporulace	35
2.2.6.2.	Biochemie sporulace	36
2.2.6.3.	Fyziologické vlastnosti bakteriální spory	37
2.2.6.4.	Klíčení bakteriálních spor	38
2.2.7.	Chemické složení buněčné hmoty bakterií	38
2.3.	Kvasinky	39
2.3.1.	Cytologie kvasinek	39
2.3.2.	Rozmnožování kvasinek	43
2.3.2.1.	Vegetativní rozmnožování	43
2.3.2.2.	Pohlavní rozmnožování	45
2.3.3.	Chemické složení buněčné hmoty kvasinek	49
2.4.	Plísně	50
2.4.1.	Rozmnožování plísní	51
2.4.1.1.	Vegetativní spory	51
2.4.1.2.	Pohlavní spory	54
2.4.2.	Chemické složení buněčných struktur plísní	55
2.5.	Viry	56
2.5.1.	Morfologie virů	57

2.5.2.	Bakteriální viry (bakteriofágy)	57
2.5.2.1.	Lyze bakteriálních buněk pomocí fágů	59
2.5.3.	Viry hub (mykoviry)	60
2.5.3.1.	Hostitelská specificita houbových virů	62
3.	ZÁKLADNÍ RYSY METABOLISMU MIKROORGANISMŮ A JEJICH TECHNOLOGICKÝ VÝZNAM	63
3.1.	Katabolické procesy chemoorganotrofních mikroorganismů a jejich technologický význam	65
3.1.1.	Nejdůležitější anaerobní katabolické procesy	66
3.1.1.1.	Procesy sacharolytických mikroorganismů	66
3.1.1.2.	Procesy proteolytických anaerobních mikroorganismů	69
3.1.2.	Nejdůležitější aerobní katabolické procesy a jejich technologický význam	69
3.1.3.	Postupné využívání substrátů při katabolických procesech chemoorganotrofních mikroorganismů	71
3.2.	Anabolické procesy mikroorganismů a jejich produkty důležité z technologického hlediska	73
4.	VÝŽIVA MIKROORGANISMŮ	77
4.1.	Zdroje jednotlivých prvků nutných pro rozmnožování prototrofních mikroorganismů	77
4.2.	Výživa auxotrofních mikroorganismů	79
4.3.	Přijímání živin mikrobiální buňkou	79
4.3.1.	Pasivní transport	80
4.3.2.	Aktivní transport	80
4.3.3.	Transport spojený s přeměnou transportované sloučeniny	82
4.4.	Přijímání vysokomolekulárních látek mikrobiální buňkou	82
4.5.	Mechanismus vstupu antimikrobiálních látek do buněk mikroorganismů	83
4.6.	Exkrece látek z mikrobiální buňky	83
5.	VLIV VNĚJŠÍHO PROSTŘEDÍ NA MIKROORGANISMUSY	84
5.1.	Teplota prostředí	84
5.1.1.	Rozdělení mikroorganismů podle vztahu k teplotě	86
5.1.2.	Smrtící účinky vysokých teplot	87
5.1.3.	Vliv nízkých teplot	89
5.2.	pH prostředí	89
5.3.	Vodní aktivita	91
5.4.	Oxidoredukční potenciál	92
5.5.	Povrchové napětí	93
5.6.	Záření	94
5.7.	Hydrostatický tlak	96
5.8.	Elektřina	96
5.9.	Ultrazvuk	96
5.10.	Mechanické vlivy	97
5.11.	Působení antimikrobiálních látek	97
5.12.	Biologické vlivy	99
5.12.1.	Vzájemné vztahy mikroorganismů	99
6.	DĚDIČNOST A PROMĚNLIVOST MIKROORGANISMŮ	101
6.1.	Základní rysy dědičnosti mikroorganismů	101

6.2.	Vysvětlení základních pojmů	102
6.3.	Mutace mikroorganismů a jejich význam	103
6.3.1.	Nejdůležitější mutageny používané v mikrobiologii	105
6.3.2.	Mikrobiální mutace z hlediska jejich fenotypového projevu	106
6.4.	Změny genotypu způsobené výměnou genetického materiálu	107
6.4.1.	Pohlavní rozmnožování jako zdroj změn genetického materiálu	108
6.4.2.	Parasexuální cyklus u plísní	110
6.4.3.	Výměna genetického materiálu u bakterií	111
6.4.4.	Rekombinace u bakteriofágů	113
6.5.	Mimojaderná dědičnost mikroorganismů	113
6.5.1.	Cytoplazmatická dědičnost bakterií	113
6.5.2.	Mitochondriální dědičnost	114
7.	DYNAMIKA RŮSTU A MNOŽENÍ	116
7.1.	Principy kontinuální kultivace	119
7.2.	Synchronizované kultury	120
8.	JEDNOTLIVÉ SKUPINY MIKROORGANISMŮ DŮLEŽITÉ Z POTRAVINÁŘSKÉHO HLEDISKA	122
8.1.	Bakterie	122
8.1.1.	Klouzavé bakterie	124
8.1.2.	Gramnegativní aerobní tyčinky a koky	125
8.1.3.	Gramnegativní fakultativně anaerobní tyčinky	128
8.1.4.	Bakterie produkující methan	130
8.1.5.	Grampozitivní koky	130
8.1.6.	Sporotvorné tyčinky a koky	133
8.1.7.	Rod <i>Lactobacillus</i>	136
8.1.8.	Aktinomycety a příbuzné rody	137
8.1.9.	Riketsie	140
8.1.10.	Mykoplazmata	141
8.1.11.	Význam bakterií v potravinářském a kvasném průmyslu	141
8.2.	Kvasinky	142
8.2.1.	Rody tvořící askospory	142
8.2.2.	Rody tvořící sporidie	144
8.2.3.	Rody tvořící balistospory	144
8.2.4.	Rody, u nichž není známa tvorba pohlavních spor	145
8.2.5.	Výskyt kvasinek a jejich technologický význam	145
8.3.	Plísně	147
8.3.1.	Třída Zygomycetes	147
8.3.2.	Třídy Ascomycetes a Deuteromycetes	147
8.3.3.	Výskyt plísní a jejich význam v potravinářském a kvasném průmyslu	151
9.	BOJ PROTI NEŽÁLOUCÍM MIKROORGANISMŮM V POTRAVINÁŘSKÉM A KVASNÉM PRŮMYSLU	153

10.	VÝZNAM MIKROORGANISMŮ PŘI TVORBĚ A ZACHOVÁNÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ NA ZEMI	158
10.1.	Koloběh uhlíku, kyslíku a vodíku	158
10.2.	Koloběh dusíku	159
10.3.	Koloběh síry	160
10.4.	Nepříznivý vliv civilizačních faktorů na činnost mikroorganismů v přírodě a na koloběh prvků	160